

Lecturile biblice (III)

Citirea fragmentului din scrierile apostolice, cunoscut sub numele generic de Apostol, ne pregătește pentru primirea cuvântului lui Hristos cuprins în Sfânta Evanghelie deoarece învățătura apostolilor reprezintă înțelegerea adevărată și completă a învățăturii lui Hristos.

Cântarea *Aliluia* exprimă bucuria întâlnirii cu Dumnezeu

Lectura Apostolului era succedată, în vechime, de cântarea *Aliluia* intonată amplu, având ca stih un verset din psalmi. *Aliluia* este o expresie liturgică ebraică de bucurie și de slăvire a lui Dumnezeu întâlnită frecvent în psalmi, care se traduce prin „*Lăudați pe Dumnezeu!*”. Este cântarea veșniciei, cântarea de laudă ce i se aduce lui Dumnezeu în Împărăția Sa: „*Am auzit, în cer, ca un glas puternic de mulțime multă zicând: Aliluia! Mântuirea și slava și puterea sunt ale Dumnezeului nostru!*” (Apoc. 19, 1).

Cântarea *Aliluia* de după Apostol este, la origine, o cântare melismatică, adică o piesă în care pe primul plan este melodia, o cântare menită să creeze o atmosferă favorabilă înălțării sufletului către Dumnezeu. Ea exprimă bucuria întâlnirii cu Dumnezeu, „*trăirea slujirii divine ca un contact real cu transcendentul, ca o intrare în realitatea supralumească a Împărăției*”.

Cântarea *Aliluia* se împletește cu căderea

În timpul cântării *Aliluia* este locul originar și firesc al căderii de dinainte de Evanghelie, simbolismul și lucrarea cântării împletindu-se cu cele ale căderii.

Tămâia care arde transformându-se în „*miros de bună mireasmă duhovnicească*” ce se înalță la cer exprimă jertfa bine-plăcută lui Dumnezeu. „*Nu există religie, în care ideea și actul de jertfă să nu reprezinte sâmburele întregii ei vieți... Jertfa se descoperă a fi actul de deschidere și comunicare, de împlinire prin dăruire... Exprimând ființa religiei, jertfa exprimă în același timp condiția fundamentală a omului*”. Omul însuși trebuie să se jertfească, să ardă duhovnicește dăruindu-se lui Dumnezeu ca „*miros de bună mireasmă duhovnicească*”. „*Jertfa în substanța ei spirituală e iubire. Iubire inspirată direct de Autorul ei și înțeleasă ca dispoziție launtrică de a te dăruia, de a-Ți oferi energia, bunurile și, dacă este nevoie, chiar și viața, ca dar și ofrandă plină de recunoștință lui Dumnezeu*”. Sfântul Chiril al Alexandriei sublinia faptul că nu putem intra la Tatăl și, implicit, nu Îl putem cunoaște decât în stare de jertfă curată. Căderea, pregătindu-ne pentru primirea Cuvântului lui Dumnezeu, este deci, în același timp, o jertfă adusă lui Dumnezeu, o mărturisire a prezenței Sale în mijlocul nostru și un îndemn la propria noastră jertfire duhovnicească. Miroșul aparte al tămâiei împreună cu cântarea melismatică a laudei lui Dumnezeu ne ajută să Îi simțim prezența și să ne înălțăm la El.

Mutarea căderii din timpul cântării *Aliluia* afectează trăirea liturgică

În zilele noastre cântarea melismatică a fost înlocuită, în general, cu rostirea recitativă de către cântăreț a cuvântului *Aliluia* (de trei ori), renunțându-se la stih, deși acesta este indicat în continuare de cartea de slujbă. Ca urmare căderea a fost mutată în timpul citirii Apostolului. Aceste schimbări, făcute probabil din dorința de scurtare a slujbei, au avut însă efecte negativ asupra trăirii liturgice. Unul dintre cele mai evidente este scăderea atenției credincioșilor față de textul apostolic. Dacă luăm în considerare și faptul că acest text este destul de puțin folosit în predică și că uneori este cântat aproape neinteligibil, înțelegem de ce Apostolul a devenit, în multe cazuri, un element decorativ al slujbei, fără impact asupra credincioșilor.

Sesizând acest lucru, Mitropolitul Andrei Șaguna a hotărât mutarea cădirii în timpul trisaghionului, practică ce se respectă până azi în multe parohii din Ardeal. Deși are avantajul de a favoriza ascultarea cu atenție a Apostolului de către credincioși, cădirea din timpul trisaghionului își pierde sensul de pregătire pentru întâlnirea cu Dumnezeu prin cuvântul Evangheliei și, pe de altă parte, perturbă desfășurarea normală a acțiunii liturgice.

Având în vedere toate cele spuse mai sus, revenirea la cântarea melismatică *Aliluia* și la cădirea în timpul ei este posibilă și benefică pentru trăirea deplină a Sfintei Liturghii.

Rugăciunea de dinainte de Evanghelie este epicleza Liturghiei Cuvântului

Rugăciunea de dinainte de Evanghelie a fost introdusă în Sfânta Liturghie în secolul al X-lea fiind împrumutată din rânduiala palestiniană a Utreniei sărbătorilor unde era citită cu voce tare. La început rugăciunea era citită cu voce tare și la Liturghie deoarece se referă la toți credincioșii, nu numai la clerici, pregătindu-i pentru primirea cuvântului evanghelic. Ea este o adevărată epicleză scripturistică în care cerem prefacerea tainică a Scripturii în Cuvântul lui Dumnezeu care se dă ca hrană. Să analizăm această rugăciune încercând să pătrundem bogăția învățăturilor ei: **„Strălucește în inimile noastre, Iubitorule de oameni Stăpâne, lumina cea curată a cunoașterii dumnezeirii Tale și deschide ochii gândului nostru spre înțelegere evanghelicilor Tale propovăduiri.”**

Dumnezeu nu poate fi cunoscut decât în măsura în care se descoperă El Însuși luminându-ne inima cu lumina cunoștinței Sale și deschizându-ne ochii gândului spre înțelegerea Evangheliei. Apostolii înșiși nu au înțeles sensul adânc al cuvintelor pe care Hristos li le-a grăit pe când era cu ei până ce nu le-a deschis El mintea, după înviere, ca să priceapă Scripturile (Luca 24, 45). Cu atât mai mult nu vom înțelege nici noi Scriptura până când nu ne va lumina Duhul Sfânt. Studiind Biblia numai cu armele științei și întemeindu-ne numai pe propriile noastre puteri, putem ajunge la mari rătăcirii. Aceasta este cauza pentru care mii de secte, cu învățături diferite, se revendică a fi întemeiate pe Biblie. Pe de altă parte, critica raționalistă a ajuns să disece și să mutilizeze Scriptura arogându-și dreptul de a hotărî ce este și ce nu este autentic în Biblie.

Rugăciunea de dinainte de Evanghelie ne descoperă atitudinea ortodoxă față de Sfânta Scriptură. Înainte de a citi din ea noi cerem lumina cunoștinței de la Dumnezeu cel Îtrupat Care este El Însuși Lumina: **„Iarăși le-a vorbit Iisus zicând: Eu sunt Lumina lumii; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții”**(Ioan 8, 12). Duhul Sfânt este cel care face să strălucească în inimile noastre lumina cunoștinței lui Dumnezeu: **„Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care-L va trimite Tatăl, în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu”** (Ioan 14, 26). Duhul Sfânt s-a pogorât în Biserică la Cincizecime făcându-L prezent pe Cuvântul și călăuzindu-ne la tot adevărul. De aceea numai cei care rămân în Biserică și primesc cu smerenie cuvântul lui Dumnezeu sunt luminați de Duhul Sfânt și Îl pot cunoaște pe Dumnezeu.

Dumnezeu ni se descoperă luminându-ne inima nu pentru a ne satisface curiozitatea ci pentru a ne face să înțelegem iubirea Sa față de noi și slava la care suntem chemați: **„Dumnezeul Domnului nostru Iisus Hristos, Tatăl slavei, să vă dea vouă duhul înțelepciunii și al descoperirii, spre deplina Lui cunoaștere, și să vă lumineze ochii inimii, ca să pricepeți care este nădejdea la care v-a chemat, care este bogăția slavei moștenirii Lui, în cei sfinți, și cât de covârșitoare este mărimea puterii Lui față de noi, după lucrarea puterii tăriei Lui, pentru noi cei ce credem”** (Efeseni 1, 17-19).

Înțelegerea acestor realități trebuie să ne responsabilizeze spre angajarea într-o viață duhovnicească, după cum cerem, în continuare, în rugăciune: **„Pune în noi și frica fericitelor**

Tale porunci, ca toate poftele trupului călcând, viețuire duhovnicească să petrecem, cugetând și făcând toate cele ce sunt spre bună-plăcerea Ta.”

Viața duhovnicească este o viață călăuzită de Duhul Sfânt. Ea presupune eliberarea de poftele trupesti, despățimirea, și străduința de a cunoaște și a împlini voia lui Dumnezeu. Voia lui Dumnezeu o descoperim în poruncile sale care trebuie să devină legea vieții noastre. Păzind poruncile Lui și făcând cele bine-plăcute Lui orice cerem primim de la El (I Ioan 3, 22). Așa dar, de Evanghelie trebuie să ne apropiem nu cu o curiozitate sterilă ci cu dorința de a afla și împlini voia lui Dumnezeu față de noi exprimată în poruncile Sale.

Rugăciunea se încheie cu reafirmarea credinței că Hristos este lumina noastră, potrivit îndemnului Său: „*Cât aveți Lumina, credeți în Lumină, ca să fiți fii ai Luminii*” (Ioan 12, 36): „***Că Tu ești lumina sufletelor și a trupurilor noastre, Hristoase Dumnezeule, și Ție slavă înălțăm, împreună și Celui fără de început al Tău Părinte și Preasfântului și bunului și de viață făcătorului Tău Duh, acum și pururi și în vecii vecilor.***”

Cât de important ar fi să audă și credincioșii această rugăciune rostită cu voce tare înainte de fiecare citire a Evangheliei la Sfânta Liturghie și să învețe astfel modul în care trebuie să se apropie de Scriptură și finalitatea studierii ei, pecetluind rugăciunea cu răspunsul *Amin!*